

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

Po pošti stane mesečno
8 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva uli-
ca št. 5.
Telefon 3/VI.

Letnik 1.

Maribor, dne 30. decembra 1918.

Štev. 30.

O državi SHS!

So ljudje, ki se ne zavedajo še prav, da naša država SHS že v resnici obstoja, da ima svoje jugoslovansko ministerstvo, da je na čelu te vlade regent Aleksander, ki bo ob strani delegatov, določenih za mirovno konferenco v Parizu, zastopal našo novoustanovljeno in od antante priznano državo. Vseh teh stvari se zlasti tu v obmejnih krajih neki ljudje še ne zavedajo prav. Nemci, kakor je znano, računajo še tako, kakor da bi bili v Nemški Avstriji, zlasti ker ima tukajšnji magistrat še svojo avtonomno oblast v svojih rokah.

Ti ljudje seveda ne računajo prav, kajti ta avtonomija tukajšnji občine bo le še malo časa obstojala. Ker imamo vso drugo oblast in moč mi, Jugoslovani v rokah, zato tudi ne bomo dolgo mirno gledali, če kdo hujska proti naši državi. Seveda da Nemci želijo, da stvar še ne bi bila definitivna, a vzeti morajo stvar tako kakor pač je. Ker si oni niso znali pridobiti moči in oblasti v roke, smo si jo pač mi. To pa je že tudi dokaz, da je ta zemlja naša, da stoji za nami ljudstvo z vso svojo močjo. Seveda se nakateri, katerim se je do zadnjih časov, nekaj pripovedovalo o republiki, da se ti še ne morejo prav živeti, zlasti, ko slišijo da bi spadali pod Srbe. Neglede na vse to, da dandanes baš Srbijo potrebujemo kot svojo zaščitnico pred svetovnim forum, t. j. da nas bo na svetovni konferenci branila in nam pomagala proti Italiji, ki nas hoče požreti in spet zaslužiti, neglede na to se mora vedeti, da nas ne bodo Srbi vladali, temveč da bomo imeli svoji lastne ljudi v vladi t. j. da bomo imeli svoje ministre, svoje poslanca v parlamentu, kakor bodo Srbi in Hrvati imeli svoje. To je pač, da bomo skupaj vladali. Vlada torej ne bo srbska, temveč jugoslovanska t. j. skupna. In vladal bo parlament ali skupščina. Sedež te skupščine bo najbrž v Sarajevu ali pa morda v Zagrebu.

In vzemimo, da bi konstituenta t. j. večina zastopnikov v njej odločila, da ostane srbski kralj kot prvi državljani med drugimi enakimi, s tem še ni rečeno, da bo res on vladal, kajti vladna oblika je že sedaj v Srbiji taka, da kralj samo potrdi kar ljudstvo sklene. Niti vojske niti miru ne more sam odločiti. In če bog da, nam vojsk sploh ne bo več treba, k večjemu t. j. če se bomo morali braniti pred tujimi silami. Razventega pa bo konstituenta, ki bo vsekakor skrbela, da bomo dobili še več gotovosti, da bo naša država popolnoma demokratska, t. j. ljudska vlada, vse tako uredila, da bo vladar samo poverjenik, ki izpolnjuje zahteve oziroma predloge svojih državljanov, kajti za slučaj, da bi tega

ne hotel, bi sam riskiral svoj obstanek. Pa tega menda ne bo treba, kajti znano je, da se srbski kralj sam rad naziva dosmrtnega predsednika republike. Vrh tega pa vladarska oblast v srbski ustavi sploh ni bila dedna, torej tudi v Jugoslaviji ne bode.

Danes je seveda srbski kralj še tako nazvan, a v resnici pa je, ker bodo njegovi in naši delegati v Parizu zastopali skupne t. j. jugoslovanske interese, je nekako že sedaj jugoslovanski vladar; pred zastopniki tujih držav, torej pred antanto bode njegov sin Aleksander, ki vodi vladne posle, še srbski prestolonaslednik, za nas pa je že skoro jugoslovanski vladar.

Definitivno pa bo kot tak nazvan, ko ga bo večina državotvornega zbora ali konstituenta kot takega izvolila in priznala. Če se torej to izvrši, ne bode več nekdanje Srbije, tudi ne več srbskega kralja, temveč tedaj bode Aleksander vladar demokratične države Slovencev, Hrvatov in Srbov. Živio SHS!

Političen pregled.

Celo Medjimurje v naših rokah. 25. dec. so jugoslovanske čete zasedle vse Medjimurje do Velike Kaniže.

Krvavi nemški teror v Korotanu. Položaj slovenskega Korotana je dan za dnem slabši. Nemški teror skuša udušiti vsako svobodno izražanje slovenske misli. Nahujskane tolpe pritiskajo na zbegano ljudstvo, ki je ostalo brez voditeljev in zaščite. Ne ateri omahljivci se že udajajo in izjavljajo, da bodo gla ovali — za nemško vlado. Nemci in nemški janičarji — renegeati so organizirali močne tolpe, ki udirajo preko Drave v slovenske vasi. Tu oropajo in opleniijo vse, kar se more odnesti ter groze prebivalstvu s poboji in vislicami. Grabštajn, ki so ga Nemci zasedli, je povsem slovenska vas in ravnotako okolica. Tu Nemci slovensko kmetu nalagajo neznosne rekvizicije a koroške te vasi so sedaj brez vsake vojaške pomoči! Koroški Slovenci so sedaj prisiljeni bežati in kot begunci iskati drugod zavetišča. Prve dni po polomu avstrijske strahovlade je v slovenskem Korotanu zavladalo veselje, narod se je radoval, da mu vstane slovensko pravo, tam na Gospi sveti zakopano. A sedaj? Udaja se brezupnosti.

Nemška druhal dejansko napada srbsko vojsko. Nemške razbojniške tolpe so v St. Pavlu tudi dejansko napadle srbsko vojsko. Srbskega poročnika Jurkovića in podporočnika Stosića so gnali napol naga po trgu in ju odgnali v Celovec. Srbskim častnikom in vojakom so pokradli vse, kar so imeli pri sebi. Druhal sta poveljevala nadporočnik Maierhofer iz Volšperka in por. Gönitzer iz Spod. Dravogradu. Množica je divjala kakor zbesnela. Jugo-

slovansko posadko, srbski oddelek, so vjeli in odvedli v Celovec.

Zakaj Italijani niso pomagali Srbom leta 1915. Srbski minister Ljuba Jovanović je pravil pred dnevi dr. Paveliću, da je bila potrebna po katastrofi Srbije, ko je vse bežalo preko Albanije, ko je cvet srbske inteligence trpel in umiral, samo jedna beseda, to je priznati londonski dogovor, in situacija bi se za Srbijo takoj popravila. Ali Srbija je rajše vse to prenesla in pretrpeha, samo da je služila ideji ujedinjenja in da ni dala Italiji niti trohice moralne pravice na jugoslovanski teritorij.

Vladne krize na Nemškem ni. Berlin, 27. t. m. „Vorwärts“ poroča, da so vesti o odstopne sveta ljudskih zastopnikov ali posameznih članov neresnične.

Mariborske novice.

Silvestrov večer v Mariboru. Dramatično društvo priredi po starih letih, letos prvič zopet v veliki dvorani Narod. doma Silvestrov večer s petjem, godbo in plesom. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina K 5.—, za člane K 3.—. Za izvršujoče člane prosto. Predprodaja v pondeljek in torek v trgovini Wexl in v Cirilovi tiskarni.

Slovenski zdravniki v Mariboru. Dr. Ivan Turšič v Stolni ulici in dr. Vilko Marin, ki začne ordinirati z novim leom.

O naših častnikih. Jugoslavija z dne 26. t. m. opozarja vlado, da je pomekod, zlasti v Ljubljani preveč častnikov. Morda jih je tudi tu pri nas kaj odveč. Treba bo torej z novim letom stroge revizije in ostanejo naj le tisti, ki imajo res kaj pravega posla. kajti drugače naj si poiščejo drugo delo. V naši mladi državi naj se ne razpase lenoba, veliko je dela, veliko novega ustvarjanja nas čaka. Zato naj nihče ne je, kdor ne dela. Stare Avstrije ni več treba!

Narodni Svet za mežiško dolino v Prevaljah na Koroškem je poslal povodim ujedinjenja sledečo bizojavko. Njegovi kraljevi visokosti regentu Aleksandru v Beogradu. Narodni svet za mežiško dolino na Koroškem zbran pri svoji seji dne 23. decembra prevzet od duha popolnega ujedinjenja in demokratizma pozdravljajo podpisani iz vseh jugoslovanskih političnih strank obstoječi odbor iz vse duše nerazrušno jedinstvo vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev na njihovem celem teritoriju in želeč skorajšnje rešitve onih Jugoslovancov, ki še danes trpijo pod kruto pestjo Italije Madžarov in Nemcev. Bog živi nasega vladarja Petra, nasega regenta Aleksandra kot predstavitelja naše krvi, naše pravice, naše svobode, našega demokratizma, našega jedinstva trpljenja in vstajenja. Narodni odbor največjih industrijskih do sedaj brezpravnih koroških občin Gustanj, Prevalje, Možica, Črna, Tolstivrh, Kotlje, St. Danijel in Libelice. Za Narodni odbor Andrej Oset, predsednik.

Oddaja tobačne trafike v Mariboru. V Mariboru, Grajska ulica 2 je oddati tobačna trafika. Varščina znaša 400 K. V preteklem letu

je trafika vrgla 4000 K 72 v dohodkov. Ponudbe je vložiti do 22. januarja 1919 do 10. ure predpoldne na mariborsko okrajno finančno ravnateljstvo. Natančnejša pojasnila so razvidna na uradni deski imenovanega urada.

Občni zbor jugoslov. soc. demokrat. stranke. Zbralo se je okrog 200 ljudi, med temi tudi par Nemcev. Povedalo se je, da se sprejmejo v stranko pravzaprav le Slovenci, Hrvati in Srbi; ako pa se priklopi še kaka manjšina druge n. pr. nemške narodnosti, dobi ta svoj pododbor; nem. soc. dem. stranka ne bode mogla več obstojati, ker ne bi mogla imeti svoje centrale v drugi državi. — Na to se je izvolil odbor: za predsednika g. Leskovar, za podpredsednika g. Sloinšek, blagajnik g. Geržina, tajnik g. Fava, drugi odborniki: gg. Lorger, Kosi, Doblekar, Korošak in ga. Schwarzova. Nato se je prebrala spomenica stranke, ki jo je razposlala vsem bratskim organizacijam sveta, da naj podpirajo Jugoslovane proti italjanski okupaciji in njihovemu imperijalizmu. V imenu centrale v Ljubljani se je večkrat oglašil g. Kopač, nato so govorili še razni drugi pristaši. Zborovanje je trajalo 3 ure.

„Jugoslovenski Korotan“. Pod tem naslovom je izšla 22. t. m. v Velikovcu prva številka novega slovenskega lista na Koroškem. List urejuje Srečko Puncer, izdaja ga pa nadporočnik Franjo Malgaj. Posamezne številke po 30 vin. se dobe tudi v Mariboru v papirni trgovini Iv. Weixlove v Gosposki ulici 33. Upravništvo v Velikovcu razpošilja samo po 20 izvodov skupaj. Za daljšo dobo lista ni mogoče naročiti. List toplo priporočamo, saj je tudi edino zanesljivo vir o koroških dogodkih, ki postajajo od dne do dne aktualnejši.

Najvišje cene. Naredba poverjenstva za prehrano o najvišjih cenah za nadrobno prodajo prašičje masti in prašičjih izdelkov: § 1. Za nadrobno prodajo prašičje masti in prašičjih izdelkov domačega izvoza se določajo za vse pokrajine v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani nastopne najvišje cene za kilogram:

nescvrta mast	22 K
scvrta mast	30 "
prekajena slanina	25 "
sveže prašičje meso	14 "
prekajeno prašičje meso	18 "
prekajena glavina in parkejci	8 "
kranjske klobase, dobro posušene	24 "

§ 2. Prestopki te naredbe se kaznujejo po § 19 cesarske naredbe z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131. § 3. Ta naredba dobi moč z dnem razglavitve. Hkrati izgube moč vsi dosedanja predpisi, ki so uravnavali cene za prašičjo mast in prašičje izdelke. V Ljubljani, dne 19. decembra 1918. Dr. Tavčar s. r.

Kolkovanje vlog na Narodno vlado. Narodna vlada SHS v Ljubljani je že v svoji seji dne 10. novembra t. l. opozorila občinstvo po časopisju, da se morajo vse vloge na javne urade kolkovati pravitako, kakor pod prejšnjo vlado, ker ostanejo do izrecnega preklica v veljavi vsi zakoni in vse naredbe bivše Avstrije, torej tudi pristojbinski zakon. Kljub temu dohajajo posameznim oddelkom Narodne vlade še vedno tudi nekolkovane ali prenizko kolkovane vloge. Da ne bo občinstvo trpelo škode vsled pristojbinske kazni, ki bi se morala naložiti vlagateljem nekolkovanih vlog, se opozarja ponovno, da se drži točno dosedanjih pristojbinskih predpisov.

Tabačne karte se odpravijo z novim letom. Menda ne mislijo tudi tabaka popolnoma odpraviti?

O vinski draginji in slično. Da so gostilničarji zelo skromni, in prav nič oderuški, o tem je itak vsakdo prepričan, kdor še danes pije

eno četrtinko za 4 krone. V Halozah pa ponujajo letošnje vino po K 2 50 liter, v gostilni pa, glej čudo, stane 8 K! In vendar ga gostilničar lahko sam kupi pri kmetu. Pa recimo za staro vino: nad 8 K ni noben gostilničar plačal vina, prodaja ga pa po 16 K! »Oh, kakšne krotke ovce so vinski bratci!« si misli »birt«. Zakaj bi torej tudi pečenke ne plačal 10—12 K, zlasti če oštir niti sam ne ve, koliko bi računal.

Izvoz v Nemško Avstrijo. Opozorili so nas, da naj bi se še posebej zastražila točka, kjer se odcepi od glavne, t. j. lajtersperške ceste ona, ki pelje proti sv. Kungoti (Sv. Kuni-gunda), torej tam, kjer pošta zavije z glavne ceste. Tam se pelje silno veliko tihotapev z vozovi proti Gradcu, kjer cesta pri Lipnici, pride spet na državno cesto. Torej pozor!

Pozor pred goljujivimi revizorji! Neki popotnik nam poroča, da je na Pragerskem prišel v kupe vojak, ki je začel revidirati in je zaplenil kmetičam mleko. Ker ne vemo o kaki kontroli na Pragerskem, opozarjamo, naj bo vsak previden, da ne bo ogoljufan! Vsak lahko zahteva legitimacijo kontrolnih organov; torej jih morajo vojaki imeti!

Z direkcije južne železnice! Direkcija na Dunaju je sporočila vsem uradnikom in drugim železničarjem, ki so se iz Jugoslavije javili, da hočijo priti v Nemško Avstrijo — teh je okrog 1200, da naj ostanejo na svojih mestih, ter naj izvršujejo svojo službo, ker v Nemški Avstriji nimajo zanje prostora, kajti tam je dovolj drugih, ki še sploh ne morejo najti nikake službe. — Opozarjamo na to, da tisti, kdor bi se še javil za Nem. Avstrijo, potem v Jugoslaviji izgubi službo.

O naših rudarjih. V »Arb.-Ztg.« z dne 21. t. m. se neimenovani pisec čudi, kako je mogoče, da Dunaj oziroma nemška Avstrija kak dan ne dobi niti enega vagona premoga, dasi leži toliko manjših premogokopov ob južni železnici. Pisec sicer ve, da je največ vzroka v tem, ker so Jugoslovani, ki so bili večji del avstrijskih rudarjev odšli, in vrh tega še vojni vjetniki, ki so tudi odšli. Treba torej te ljudi nadomestiti. Mi o navajamo, da pokažemo, kdo je opravljal najtežja dela v bivši Avstriji in v Nemčiji. Slovan-tlačan. Na drugi strani pa nam ni baš znano, da bi bili vsi naši delavci že odšli iz premogokopov. Torej morajo še biti drugi tehtni vzroki, da manjka v Nem. Avstriji premoga.

Od kod pride petrolej? Zadnji teden smo videli na trgu mnogo ljudi, ki so pridno zamejavali petrolej za živež. Kar po več steklenic so ga nosili oolu in ponujali kmetom za živila. Kje dobijo ti ljudje petrolej? Kupijo ga gotovo ne, ker ga ni dobiti niti za drag denar! Torej ostane edini odgovor: da so petrolej ukradli ali na kak drugi nepošten način pridobili! Kaj ko bi se policija za to malo pobrigala?

Draginja v gostilnah. Nekateri ljudje, ki vladajo nad vinom in jedjo, mislijo, da bo najlažje odpraviti nezadovoljstvo nad draginjo s tem, da oklofutajo ti te, ki piš-jo proti neutemeljeni draginji. Naj vprašajo svoje goste, morda jim pomagajo, da počakajo za oglom neljube pisune in jih malo obrcajo. Ali pa bodo gostje drugače rekli. Mi seveda držimo z gosti in ne z draginjo.

Pomanjkanje sob in stanovanj. V našem mestu novodošli uradniki, poštni oficijantini, je nimajo niti za najnujšo potrebo sob. Izmučeni hodijo ljudje v urade, kajti v hotelih ni pravega počitka. To vprašanje se mora temeljito rešiti; vsa stanovanja, ki se izpraznijo, naj bi imeli v evidenci — faktorji, ki se morajo za to brigati.

Vojaška prehrana postaja vsaki dan slabša, tako se nam poroča iz vojaških krogov. Hrana je sedaj tako slaba, kakor v najslabšem času pod avstrijsko vlado, n. pr. letos meseca junija. Zjutraj »črna« kava, opoldne košček mesa in slaba juha, kot prikuha »Drahtverhau« alias »Karl Truppen-Kraut«, zvečer zopet črna kavica. Te razmere zahtevajo nujno, da se tudi v Mariboru ustanovi vojaški svet, ki bo imel nalogo, da te razmere uredi.

Še vedno se izvaž. Poroča se nam: Minolo soboto je cela procesija ljudi romala z polnimi nahrbtniki čez Lajtersperk na pesniški kolodvor, kjer ni nikake kontrole. V Spilju je pa tako pomanjkljiva kontrola, da se niti polovica skritega živeža ne najde. Občinstvo se roga častniku, ki vrši kontrolo. Zahtevamo, da se vendar enkrat uvede poštena kontrola in sicer tako kakor je bila doslej navada v Čakovcu. Tam sta po dva vojaka na obeh straneh vagona zastražila vhod, da ni nihče mogel ne ven, ne notri. Med tem je oddelek vojakov pregledal vse v vagonu. Torej se tihotapci niso mogli seliti iz enega vagona v drugi. Preiskali so nato tudi še službeni voz, pošto in dr. Celu premog na stroju so premetali. Povsod pa naj bo ofisir poleg. Razven tega se mora na kolodvoru pri portirju in pri drugih vhodih izvršiti revizija. Tako se mora!

Razne novice.

O prehrani Nemške Avstrije. Kljub temu, da polagoma iz Ogrske vedno še dohajajo po pogodbi zajamčena živila, zlasti krompir, meso in moka, vendar so zaloge skoro že popolnoma izčrpane. Tirolska in Vorarlberška že dobiva precej živil iz Švice, tudi drugim pokrajinam, zlasti Dunaju je obljubljen, a tako hitro ni pričakovati iz Švice večje pomoči. Treba namreč pomisliti, da Dunaj sam potrebuje na dan skoro 50 vagonov moka, cela Nemška Avstrija pa več ko 100 vagonov samo moka. — Zato tudi cene nečepo še pasti, za meso se pričakuje še podraženje, za konjsko meso, ki že pohaja, bo cena zvišana na 11 K 1 kg. Tudi sladkor se podraži, ker bodo odslej morali Čehom dati nekakšno eksportno premijo, ker jim Nemci nimajo dati kaj drugega v zameno. (Arb.-Ztg.)

Begunci in nadvojvodinja. Uprava begunskega taborišča blizu Dunaja je redila 24 mlečnih krav. Razumljivo je, da je bilo mleko namenjeno prebivalcem taborišča, a na ukaz predstojnika so vozili vsak dan na Dunaj nadvojvodinji Mariji Jožefi po več litrov mleka, v taborišču pa nihče ni dobil mleka. Le težko bolni in jetični otroci so dobili tu pa tam kak četrt litra na dan.

Prva jugoslovenska veletrgovina papirja in galanterije

Vilko Weixl

Maribor, glavni trg 22

priporoča vsakovrstne novoletne in druge razglednice, papir, knjige s povesti za mladino in odrasle, knjige z podobanci, albume, igrače i. t. d.

A. Vertnik

Irgovina z mešanim blagom in premogom
Sodnijska ulica 17

se priporoča občinstvu.

Zaloga vsakovrstnih oblek za moške in fante v veliki izbiri po zmerni ceni. Točno izdelovanje po meri

Ignac Božič, krojač, Tegetthoffova cesta št. 34